

Re-Accredited 'B++' 2.86 CGPA by NAAC

VEER NARMAD SOUTH GUJARAT UNIVERSITY

University Campus, Udhna-Magdalla Road, SURAT - 395 007, Gujarat, India.

વીર નર્મદ દક્ષિણ ગુજરાત યુનિવર્સિટી

યુનિવર્સિટી કેમ્પસ, ઉધના-મગદલા રોડ, સુરત - ૩૯૫ ૦૦૭, ગુજરાત, ભારત.

Tel : +91 - 261 - 2227141 to 2227146, Toll Free : 1800 2333 011, Digital Helpline No - 0261 2388888

E-mail : info@vnsgu.ac.in, Website : www.vnsgu.ac.in

-: પરિપત્ર :-

વિનયન વિદ્યાશાખા હેઠળની સંલગ્ન સંસ્કૃત વિષયની તમામ અનુસ્નાતક કોલેજોનાં આચાર્યશ્રીઓને જણાવવાનું કે, શૈક્ષણિક વર્ષ ૨૦૨૩-૨૪ થી અમલમાં આવનાર સંસ્કૃત વિષયના એમ.એ. સેમેસ્ટર-૧ અને ૩ ના અભ્યાસક્રમ સંદર્ભે સંસ્કૃત વિષયની અભ્યાસ સમિતિની તા.૧૯/૦૭/૨૦૨૩ ની સભાના ઠરાવ ક્રમાંક : ૪ અન્વયે કરેલ ભલામણ સ્વીકારી વિનયન વિદ્યાશાખાની તા.૦૫/૦૮/૨૦૨૩ની સભાનાં ઠરાવ ક્રમાંક: ૩૧ અન્વયે કરેલ ભલામણ એકેડેમિક કાઉન્સિલ તા.૦૭/૦૮/૨૦૨૩ ની સભાનાં ઠરાવ ક્રમાંક: ૭૭ થી સ્વીકારી મંજૂર કરેલ છે, જેનો અમલ કરવા આથી જાણ કરવામાં આવે છે.

સંસ્કૃત વિષયની અભ્યાસ સમિતિની તા. ૧૯/૦૭/૨૦૨૩ ની સભાના ઠરાવ ક્રમાંક : ૪

:: આથી ઠરાવવામાં આવે છે કે, શૈક્ષણિક વર્ષ ૨૦૨૩-૨૪ થી અમલમાં આવનાર એમ.એ. સેમેસ્ટર-૧ અને ૩ નો સંસ્કૃત વિષયનો અભ્યાસક્રમ સર્વાનુમતે મંજૂર કરી વિનયન વિદ્યાશાખાને ભલામણ કરવામાં આવે છે.

વિનયન વિદ્યાશાખાની તા.૦૫/૦૮/૨૦૨૩ની સભાનાં ઠરાવ ક્રમાંક: ૩૧

:: આથી ઠરાવવામાં આવે છે કે, સંસ્કૃત વિષયની અભ્યાસ સમિતિની તા.૧૯/૦૭/૨૦૨૩ ની સભાના ઠરાવ ક્રમાંક : ૪ અન્વયે કરેલ ભલામણ સ્વીકારી શૈક્ષણિક વર્ષ ૨૦૨૩-૨૪ થી અમલમાં આવનાર એમ.એ. સેમેસ્ટર-૧ અને ૩ નો સંસ્કૃત વિષયનો અભ્યાસક્રમ મંજૂર કરવા એકેડેમિક કાઉન્સિલને ભલામણ કરવામાં આવે છે.

એકેડેમિક કાઉન્સિલની તા.૨૩/૦૮/૨૦૨૩ની સભાનાં ઠરાવ ક્રમાંક: ૭૭

:: આથી ઠરાવવામાં આવે છે કે, વિનયન વિદ્યાશાખા તા.૫/૦૮/૨૦૨૩ ની સભાનાં ઠરાવ ક્રમાંક: ૩૧ અન્વયે કરેલ ભલામણ સ્વીકારી મંજૂર કરવામાં આવે છે.

(બિડાણ: ઉપર મુજબ)

ક્રમાંક : એસ./સંસ્કૃત/પરિપત્ર/૨૦૭૭૬/૨૦૨૩
તા.૦૮-૦૮-૨૦૨૩

કુલસચિવ

પ્રતિ,

- ૧) વિનયન વિદ્યાશાખા હેઠળની સંલગ્ન સંસ્કૃત વિષયની તમામ અનુસ્નાતક કોલેજોનાં આચાર્યશ્રીઓ તથા ડિપાર્ટમેન્ટનાં વડાશ્રી. આપશ્રીની કોલેજના સંબંધિત શિક્ષકોને જાણ કરી અમલ કરવા સારૂ.
- ૨) અધ્યક્ષશ્રી, વિનયન વિદ્યાશાખા.
- ૩) પરીક્ષા નિયામકશ્રી, પરીક્ષા વિભાગ, વીર નર્મદ દ. ગુ.યુનિવર્સિટી, સુરત,
....તરફ જાણ તેમજ અમલ સારૂ.

વીર નર્મદ દક્ષિણ ગુજરાત યુનિવર્સિટી
યુનિવર્સિટી કેમ્પસ, ઉધના મગદલ્લારોડ, સુરત ૩૯૫૦૦૭
એમ. એ. સંસ્કૃત રેગ્યુલર

CBCS પ્રમાણેનો

સેમિસ્ટર ૧ અને ૩ નો અભ્યાસક્રમ (પાઠ્યક્રમ)

(શૈક્ષણિક વર્ષ ૨૦૨૩-૨૦૨૪ થી અમલમાં)

M.A. Sem-I

CCT- 01

Credit-04

Core Course

Total Marks - 50

Paper -1

Sanskrit Classical Literature (Mahakavya)

સંસ્કૃત લલિત સાહિત્ય મહાકાવ્ય

નિર્ધારિત કૃતિ નૈષધચરિતમ્ સર્ગ ૧ નિયતાંશ

ઉદ્દેશ: સંસ્કૃત મહાકાવ્યોની વિશેષતાઓ વિદ્યાર્થીઓના ધ્યાન પર લાવવી. મહાકાવ્યમાં વ્યક્ત પ્રસ્તુત સાહિત્યિક તત્વોનું અન્વેષણ કરતાં વિદ્યાર્થીને શીખવવું અને સાહિત્યના રસાસ્વાદની પદ્ધતિ શીખવવાનો ઉદ્દેશ્ય છે.

Unit-I શ્રી હર્ષ કવિ પરિચય, જીવન, કૃતિઓ, સંસ્કૃત કાવ્ય સ્વરૂપ, પરિચય અને કૃતિલક્ષી મૂલ્યાંકન (૧૩)

Unit-II નૈષધચરિત શ્લોક ૧ થી ૪૮ (૧૨)

Unit-III નૈષધચરિત શ્લોક ૪૯ થી ૯૬ (૧૩)

Unit-IV શ્લોક ૯૭ થી ૧૪૫ (૧૨)

અભ્યાસક્રમના મુદ્દાઓ: મહાકાવ્યની ઉત્પત્તિ અને વિકાસ, પદ્યકાવ્યના પ્રકારો, મહાકાવ્યના લક્ષણો, નૈષધચરિતનું મહાકાવ્ય તરીકે મૂલ્યાંકન, કૃતિઓની સાહિત્યિક વિશેષતાઓ કૃતિનું સર્વાંગી વિવેચન શ્રીહર્ષ ની કવિગત વિશેષતા તથા સંસ્કૃત મહાકાવ્યક્ષેત્રે પ્રદાન, કૃતિલક્ષી વિવેચન

સંદભગ્રંથો:

૧. નૈષધચરિતમ્ આચાર્ય શેષરાજરેગ્મી, ચૌખમ્બા, વારાણસી
૨. સંસ્કૃત મહાકાવ્ય કી પરંપરા કેશવરામ મૂસલગર્ગાવકર
૩. નૈષધપરિશીલન ડૉ. ચંડિકાપ્રસાદ શુક્લ.
4. Indian Kavya Literature A. K. Warder, Delhi
5. History of Sanskrit Literature A.B. Keith.
6. A. New History of Sanskrit Literature - Krishna Chaitanya

R M Patel

M.A.Sem -I

CCT-02

Credit -04

Core Course

Total Marks -50

Paper -II

Vaidic Literature (Ved Sanhita)

निर्धारित कृति ऋग्वेद नियतांश तथा अथर्ववेद नियतांश

ઉદ્દેશ: સંસ્કૃત સાહિત્યમાં આઘ સ્થાન ધરાવતા વેદનો ભાષાકીય અને વિષયવસ્તુગત કરાવવાનું અહીં લક્ષ્ય છે. સંસ્કૃત ભાષાના બે પ્રવાહ છે. વૈદિક સંસ્કૃત અને લૌકિક સંસ્કૃત. તે પૈકી વેદમંત્રોના અભ્યાસથી વૈદિક સંસ્કૃત ભાષાથી વિદ્યાર્થી પરિચિત થશે. વળી, વૈદિક સાહિત્ય અને લૌકિક સાહિત્યનો પારસ્પરિક સંબંધ પણ વિદ્યાર્થી જાણી શકે, એ હેતુથી આ પાઠ્યક્રમ વિચારવામાં આવ્યો છે.

યુનિટ ૧. ઋગ્વેદ નિયતાંશ મંડલ ૧ સૂકત ૩૨, ૫૦, ૧૧૫, ૧૫૪.	૧૩
યુનિટ ૨. ઋગ્વેદ નિયતાંશ મંડલ ૭ સૂકત ૧. થી ૬ અને ૧૮	૧૨
યુનિટ ૩. ઋગ્વેદ નિયતાંશ મંડલ ૭ સૂકત ૩૩, ૩૫, ૫૦, ૫૪, ૫૫, ૮૩,	૧૩
યુનિટ ૪. અથર્વવેદ નિયતાંશ ૧.૪ આપાં ભેષજ્યસૂકતમ્, ૧.૨૯ રાષ્ટ્ર સંવર્ધનસૂકતમ્, ૩.૧૨ શાલાનિર્માણસૂકતમ્, ૩.૧૮ વનસ્પતિસૂકતમ્, ૪.૧૬ સત્યાનૃતસમીક્ષકવરુણસૂકતમ્ તથા ૫.૧૩ સર્પવિષનાશનસૂકતમ્	૧૨

અભ્યાસક્રમના મુદ્દાઓ: વેદના સંહિતાઓનો પરિચય, નિયત સૂકતોનો

સર્વગ્રાહી અભ્યાસ, તે તે દેવતાઓનું સ્વરૂપ, વૈદિક સૂકતમાં પ્રસ્તુત

દર્શનનો વિમર્શ, વૈદિક ભાષા અને છંદનો પરિચય, પદપાઠ અને સંહિતાપાઠના નિયમો અને વેદની પ્રાથનાઓના વિષયો.

સંદર્ભગ્રંથો:

૧. ઋગ્વેદ પરિચય પ્રો. ગૌતમ પટેલ, અમદાવાદ
૨. ઋગ્વેદ સં. એચ. ડી. વેલણકર, વૈદિક સંશોધન મંડલ, પૂના
૩. વૈદિકસૂકતસંગ્રહ સાયણભાષ્યસહિત સં. પ્રો. વસન્તકુમાર મ. ભટ્ટ
૪. અથર્વવેદભાષ્યમ્ સં. દામોદર સાતવળેકર, પારડી, વલસાડ
૫. વૈદિક સાહિત્ય ઔર સંસ્કૃતિ પ્રો. બંલદેવ ઉપાધ્યાય
૬. વૈદિક વ્યાકરણ સં. એમ. એલ. બી. ડી., દિલ્લી.

D. M. Patel

M.A.Sem -I

CCT

Credits -04

Core Course

Total Marks -50

Paper -III

Indian Philosophy

ભારતીય દર્શન પરિચય

નિર્ધારિત કૃતિ શ્રીપાતંજલયોગદર્શનમ્ નિયતાંશ સાધનપાઠ

ઉદ્દેશ: ભારતીય દર્શનોમાં યોગદર્શન મહત્વનું છે. તેનો સંબંધ પ્રત્યેક નાના મોટા માનવ સાથે છે. આ યોગ દર્શન ઇહલોક અને પરલોક બંનેમાં સફળતા મેળવવાના ઉપાયો શીખવે છે. આ ઉપાયોને અહીં યોગના અંગ કહેવામાં આવ્યાં છે. આવાં અંગો આઠ છે. આ આઠેય અંગોથી વિદ્યાર્થી પરિચિત થાય અને ભારતીય દર્શનની મહત્તાને સમજતો થાય તેવા ઉદ્દેશ્ય સાથે આ પાઠ્યક્રમ વિચારવામાં આવ્યું છે

યુનિટ ૧. શ્રીપાતંજલયોગદર્શન નિયતાંશ સાધનપાઠ સૂત્ર ૧ થી ૧૨ સૂત્ર	૧૩
યુનિટ ૨. શ્રીપાતંજલયોગદર્શનમ્ નિયતાંશ સાધનપાઠ સૂત્ર ૧૩ થી ૨૪ સૂત્ર	૧૨
યુનિટ ૩. શ્રીપાતંજલયોગદર્શનમ્ નિયતાંશ સાધનપાઠ સૂત્ર ૨૫ થી ૩૪ સુધી	૧૩
યુનિટ ૪. શ્રીપાતંજલયોગદર્શનમ્ નિયતાંશ સાધનપાઠ સૂત્ર ૩૫ થી ૫૫ સુધી.	૧૨.

અભ્યાસક્રમના મુદ્દાઓ: વૈદિક દર્શનોનો પરિચય, દર્શનશાસ્ત્રમાં યોગદર્શનનું સ્થાન, યોગસૂત્રના રચયિતા, તેમનો સ્થિતિકાળ, યોગના આઠ અંગોનો પરિચય, યોગસૂત્રોનાં અર્થઘટનો, યમાદિનું સ્વરૂપ, ઇશ્વરનું સ્વરૂપ, કલેશ અને વૃત્તિઓનું સ્વરૂપ વગેરે.

સંદર્ભ ગ્રંથ:

૧. યોગદર્શનમ્ ગુજરાત અનુવાદ. સં. સ્વામી સત્યપતિ, દર્શન યોગ મહાવિદ્યાલય, રોજડ

૨. હિન્દુ તત્ત્વજ્ઞાનનો ઇતિહાસ દુર્ગાશંકર શાસ્ત્રી

૩. સાંખ્ય યોગ દર્શન સં. નગીન ભાઈ શાહ, યુનિ. ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ, અમદાવાદ.

૪. ભારતીય તત્ત્વજ્ઞાનની રૂપરેખા ખંડ ૩ દર્શનયુગગુજ. અનુ. પ્રો. ઇન્દુકલા ઝવેરી, ગુજરાત વિદ્યાસભા,

અમદાવાદ.

૫. પતંજલિનાં યોગસૂત્રો સં. રામકૃષ્ણ ટી. વ્યાસ, સંસ્કૃત સાહિત્ય અકાદમી ગાંધીનગર.

D m Patel

M.A.Sem -I

ECT -01.1

Credit -04

Elective Paper-4(A)

Total Marks -50

Sanskrit Poetics

अलंकार शास्त्र

निर्धारित कृति आचार्यभरतकृत नाट्यशास्त्र नियतांश प्रथम अध्याय भामह विरचित काव्यालंकार प्रथम परिच्छेद.

उद्देश : नाट्यशास्त्रनी परंपरानो परियय करावी ,भरतना नाट्यशास्त्रना अभ्यास प्रत्ये विद्यार्थीओने प्रेरित करवा. संस्कृत साहित्यना प्रमुप अंगे मनाता रुपक साहित्यना सर्वांगीण अभ्यास माटे नाट्यशास्त्रनुं अध्ययन जरूरी छे. रंगमंच अभिनय कला साथे अलंकार शास्त्रना महत्वपूर्णा संप्रदायनो परियय पण आवश्यक छे.

युनिट १. नाट्यशास्त्र प्रथम अध्याय कारिका १ थी २५ अने ४० थी ७५ सुधी १२

युनिट २. नाट्यमंच संरक्षका, भ्रमभा विरुपाक्ष संवाद, नाट्य स्वरूप, नाट्यरचना उद्देश , नाट्यरूप यज्ञ रंग पूजन, रंगदैवतपूजन महत्व नाटयोत्पत्ति विषयक भरतना विचारो, सूचितावेद, नाट्यस्वरूप लक्षण १३

युनिट ३. भामह विरचित काव्यालंकार प्रथम परिच्छेद १ थी ३० कारिका १२.

युनिट ४. रीति अनुसार काव्यनुं वर्गीकरण, काव्यनुं सौंदर्य, काव्यदोष, भाषागत दोष निवारण, शब्द विवेक, भामहनुं अलंकारक्षेत्रे प्रदान काव्यालंकार ग्रंथ परियय. १३.

अभ्यासक्रमना मुद्दा : नाटयोत्पत्ति द्वारा भरते रज्जु करेल नाट्यस्वरूप लक्षण, नाटयोत्पत्ति अंगेना विविध मतो साथे भरतनो मत, नाट्य गृहना संरक्षको, दोषो, विरुपाक्षने भ्रमभाओ आपेल समज , नाट्यनी विशेषता, नाट्य लक्षण, रंगदैवता पूजन, माहात्म्य, नाट्यवेद रचनानो उद्देश, संस्कृत नाट्यशास्त्रीय परंपरा, परिययात्मक इतिहास, नाट्यसमूहने स्पर्शता विषयो, नाट्यशास्त्र अने भरतनुं प्रदान तथा रीति अनुसार काव्यनुं वर्गीकरण वगैरे, युनिट २ ना मुद्दाओ उपरांत काव्यनी व्याख्या, प्रयोजन, कवि प्रशस्ति, कवि प्रतिभा, महिमा, रीति, वस्तु अनुसार काव्यनुं वर्गीकरण, काव्यमां अदोषता.

संदर्भ ग्रंथ :

१. नाट्यशास्त्र गुजराती अनुवाद सं. तपस्वी नान्दी, अमदावाद

२. नाट्यशास्त्र सं. डॉ. एन. पी. उन्नी

३. नाट्यशास्त्रनो इतिहास डॉ. पारसनाथ द्विवेदी, यौभम्बा, वाराणसी.

४. काव्यालंकार सं. डॉ. रमेश म. शुक्ल पाश्वप्रकाशन अमदावाद

५. दशरूपक सं. भोलाशंकर व्यास, यौभम्बा, वाराणसी

R M Patel

M.A.ScM I

ECT -01-2

Credit-04

Elective Paper-4B

Total Marks-50

Vedant Philosophy

વેદાન્તશાસ્ત્ર

નિર્ધારિત કૃતિ બ્રહ્મસૂત્રશાંકરભાષ્ય નિયતાંશ સ્મૃતિપાઠ અનેઆત્મબોધ

ઉદ્દેશ: ભારતની દર્શન તત્ત્વજ્ઞાનની પરંપરાનો પરિચય કરાવવો. તત્ત્વ જ્ઞાનની પરંપરાના આદિગુરુ આચાર્ય શંકરાચાર્યના સિદ્ધાન્તોનો પરિચય કરાવવાનું લક્ષ્ય છે. એ સાથે સૂક્ષ્મ એવું તત્ત્વજ્ઞાનનું જે રીતે સરળ ભાષામાં અને પદ્યશૈલીમાં રજૂ કરવામાં આવ્યું છે, તેનો પણ વિદ્યાર્થીઓને પરિચય થાય, તે ઉદ્દેશ છે.

યુનિટ ૧. બ્રહ્મસૂત્રશાંકરભાષ્ય નિયતાંશ સ્મૃતિપાઠ અધિકરણ ૧ થી ૬ સુધી	૧૩
યુનિટ ૨. બ્રહ્મસૂત્રશાંકરભાષ્ય નિયતાંશ સ્મૃતિપાઠ ,અધિકરણ ૭ થી ૧૩ સુધી.	૧૨
યુનિટ ૩. આત્મબોધ શ્લોક ૧ થી ૪૩	૧૩
યુનિટ ૪. આત્મબોધ શ્લોક ૪૪ થી ૬૮	૧૨

અભ્યાસક્રમના મુદ્દાઓ:

બ્રહ્મસૂત્રની રચના અને તેમનું સ્વરૂપ, બ્રહ્મસૂત્ર ઉપરનાં ભાષ્યો, તેમાં આવતાં અધિકરણોનાં લક્ષણો, બ્રહ્મસૂત્રનું અનુબંધ ચતુષ્ટય, શાંકરવેદાંતના પ્રમુખ સિદ્ધાંતો, સ્મૃતિપાઠનું વિષયવસ્તુ, આત્મબોધ શીર્ષક, અનુબંધ ચતુષ્ટય આત્મબોધ પ્રેરણાસ્ત્રોત, વ્યાખ્યા, તાત્પર્યલિંગ, સાધનચતુષ્ટય, ગુરુમાહાત્મ્ય, મોક્ષવિચાર, અધ્યાસ, સદ્યમુક્તિ વિદેહમુક્તિ, વિવેકીનું સ્વરૂપ, તત્ત્વમનું અભેદચિંતન.

D M Patel

M.A.Sem-I

ECT-01-3

Credit-04

Elective Paper -4C

Total Marks- 50

Dharmashastra

ધર્મશાસ્ત્ર

નિર્ધારિત કૃતિ મનુસ્મૃતિ નિયતાંશ અધ્યાય ૭

ઉદ્દેશ: ભારતીય પ્રાચીન ધર્મશાસ્ત્ર તરીકે પ્રસિદ્ધ સ્મૃતિગ્રંથોમાં મનુસ્મૃતિનું પ્રમુખ સ્થાન છે. તેમાં રાજનીતિશાસ્ત્રનો પણ સમાવેશ થાય છે. અહીં મનુસ્મૃતિના રાજનીતિશાસ્ત્ર વિષયક મતોનો વિદ્યાર્થીને પરિચય થાય તથા વર્તમાન સમયમાં તે વિચારોની ઉપયોગીતા સમજીને રાષ્ટ્રનિર્માણના કાર્યમાં તેનો લાભ લઈ શકે એ હેતુથી આ પાઠ્યક્રમ વિચારાયો છે. આથી પ્રાચીન ભારતીય રાજનીતિ અને રાજ્યકાર્યપદ્ધતિથી પણ વિદ્યાર્થી પરિચિત થશે.

યુનિટ ૧. સ્મૃતિશાસ્ત્રનો પરિચય સ્મૃતિઓ અને ધર્મશાસ્ત્રમાં તેમનું સ્થાન, મનુસ્મૃતિના વિષય વસ્તુનો પરિચય, મનુસ્મૃતિના ટીકાકારો અને મનુસ્મૃતિની ઉપયોગીતા (૧૩)

યુનિટ ૨. મનુસ્મૃતિ નિયતાંશ અધ્યાય ૭ શ્લોક ૧થી ૬૮ (૧૨)

યુનિટ ૩. મનુસ્મૃતિ નિયતાંશ અધ્યાય ૭ શ્લોક ૬૯ થી ૧૫૭ (૧૩)

યુનિટ ૪. મનુસ્મૃતિ નિયતાંશ અધ્યાય ૭ શ્લોક ૧૫૮ થી ૨૨૬ (૧૨)

અભ્યાસક્રમના મુદ્દાઓ: સ્મૃતિશાસ્ત્રનો પરિચય, સ્મૃતિઓનું ધર્મશાસ્ત્રમાં સ્થાન, મનુસ્મૃતિના કર્તાનો તથા વિષયવસ્તુનો પરિચય, મનુસ્મૃતિના ટીકાકારોનો પરિચય, મનુસ્મૃતિની ઉપયોગીતા, મનુસ્મૃતિમાં રાજધર્મ, રાજ્યના સાત અંગો, રાજાની દિનચર્યા, રાજાનો અનુજીવી વર્ગ અમાત્યો, દુર્ગ, ચતુર્વિધ ઉપાયોનું સ્વરૂપ અને તેમના ઉપયોગની અવસ્થા રાજતંત્રની વ્યવસ્થા ઇત્યાદિ.

સંદર્ભ ગ્રંથો:

૧. મનુસ્મૃતિ સં.નાથુભાઈ ડોડિયા, ભરુચ સંક્ષિપ્ત સંસ્કરણ
૨. મનુસ્મૃતિ સમિતાક્ષરા
૩. ધર્મશાસ્ત્ર કા ઇતિહાસ પાંચ ભાગ લે. પી.વી. કાણે.

D M Patel

M.A.Sem-I

FCT- 01.3 (Paper 5)

Credit- 04

Inter/ Multi Disciplinary Course

Total Marks- 50

Puran & Itihas (history)

पुराण अने इतिहास

निर्धारित कृति मत्स्यपुराणम् नियतांश

ઉદ્દેશ : સંસ્કૃતસાહિત્યની દૃષ્ટિએ પુરાણ અને ઇતિહાસનો વિદ્યાર્થીને પરિચય પ્રાપ્ત થાય, ઇતિહાસ અને ધર્મ શાસ્ત્ર વચ્ચેનું અન્તર કરવાની દૃષ્ટિ વિકસિત થાય, તથા પુરાણગત પ્રસંગોમાં નિહિત વિવિધ અર્થઘટનોથી વિદ્યાર્થી પરિચિત બને તે માટે આ પાઠ્યક્રમ વિચારાયો છે. આથી પ્રાચીન ભારતીય ઇતિહાસ અને પૌરાણિક ધર્મશાસ્ત્રનો વિદ્યાર્થી સુપેરે પરિચિત થઈ શકશે.

યુનિટ ૧. મત્સ્યપુરાણ નિયતાંશ અ. ૧ થી ૧૬ અનુવાદ, સમજૂતી સાથે	(૧૩)
યુનિટ ૨. મત્સ્યપુરાણ નિયતાંશ અ. ૨૩ અને ૨૪	(૧૨)
યુનિટ ૩. મત્સ્યપુરાણ નિયતાંશ અ. ૪૫ થી ૪૭	(૧૩)
યુનિટ ૪. મત્સ્યપુરાણ નિયતાંશ અ. ૫૩	(૧૨)

અભ્યાસક્રમના મુદ્દાઓ: પુરાણસાહિત્યનો પરિચય, પુરાણના વિષયો, પુરાણ ધર્મશાસ્ત્ર તરીકે ઇતિહાસ અને રચનાકાળ, પુરાણનાં પાંચ લક્ષણો, મહાપુરાણનાં દશ લક્ષણો, મત્સ્યપુરાણનો રચનાકાળ, વિષયવસ્તુ પુરાણસાહિત્યમાં તેનું સ્થાન, તથાનિયતાંશ મત્સ્યપુરાણમાં આવતા પ્રસંગો અને તેમના અર્થઘટનો.

સંદર્ભગ્રંથો:

૧. પુરાણ વિમર્શ લે. બલદેવ ઉપાધ્યાય
૨. મત્સ્યપુરાણ ડૉ. કમલેશ ચોકસી, સરસ્વતી પ્રકાશન, અમદાવાદ

D M Patel

वीर नर्मद दक्षिण गुजरात युनिवर्सिटी
युनिवर्सिटी कॅम्पस, उधना - मगदव्वा, रोड, सुरत- 395007

अम. अ. संस्कृत रेग्युलर

CBCS प्रमाणेनो

सेमीस्टर 1 अने 3 नो अभ्यासक्रम (पाठ्यक्रम)

(शैक्षणिक वर्ष 2023-2024 थी अमलमां)

M.A. Sem-III

पेपर - ११

संस्कृत ललित साहित्य (गद्यकाव्य)

SANSKRIT CLASSICAL LITERATURE (PROSE)

CCT - 07

CORE COURSE

CREDIT - 04

कुल गुण ५०

निर्धारित कृति - हर्षचरितम् (नियतांशः)

उद्देश - संस्कृत गद्यकाव्योना उद्भव अने विकासथी विद्यार्थीओने परिचित करावी संस्कृत गद्यकाव्यनी विशेषता अने ते द्वारा अलंकृत संस्कृत भाषानुं सघन शिक्षण आपवाना उद्देश साथे आ पाठ्यक्रमनी परिकल्पना करवामां आवी छे.

UNIT - 1	हर्षचरितम् (नियतांशः - कृति कर्ता साथे अने ग्रंथनी प्रस्तावना भाग)	13
UNIT - 2	हर्षचरितम् (नियतांशः) पूर्वसूरिवंदना तथा १ थी ६ परिच्छेद (अनुवाद तथा संदर्भ)	12
UNIT - 3	हर्षचरितम् (नियतांशः) ७ थी १७ परिच्छेद (अनुवाद तथा संदर्भ)	13
UNIT - 4	हर्षचरितम् (नियतांशः) १८ थी २७ परिच्छेद (अनुवाद तथा संदर्भ)	12

अभ्यासक्रमना मुद्दाओ - गद्यकाव्यनी उत्पत्ति अने विकास, गद्यकाव्यना प्रकारे अने तेमना लक्षण, उर्ष्यरितनो काव्य प्रकार, भाषा, शैली, उर्ष्यरितमां प्रयुक्त अलंकारे, रसयोजना, नियत परिच्छेदोनो अनुवाद अने संदर्भ, भाषाणी अन्यकृतिओनो परियय, स्थितिकाण वगैरे.

-- संदर्भ ग्रन्थ --

1. हर्षचरितम् - सं. पी. वि. काणे, मोतीलाल बनारसीदास, दिल्ली
2. हर्षचरितम् (गुजराती अनुवाद साथे) सं. वसन्तकुमार म. भट्ट, सरस्वती पुस्तक भंडार, अमदावाद
3. प्रशिष्ट संस्कृत साहित्यनो इतिहास (गद्यकाव्य भाग) - ले. अमृत उपाध्याय, युनि. ग्रन्थ निर्माण बोर्ड
4. भाषाभट्ट - सं. विजय पंड्या, साहित्य अकादमी, नवी दिल्ली

D. M. Patel

M.A. Sem-III
પેપર ૧૨
વેદાંગ સાહિત્ય (નિરુક્ત)
VEDANG LITREATURE (NIRUKTA)

CCT – 07

CREDIT – 04

CORE COURSE

કુલ ગુણ ૫૦

નિર્ધારિત કૃતિ - યાસ્કીયમ્ નિરુક્તમ્(નિયતાંશઃ)

ઉદ્દેશ - વેદના અર્થઘટન માટે ઉપયોગી નિરુક્ત શાસ્ત્ર સંસ્કૃત સાહિત્યની અનુપમ દેન છે. કયું નામ કોના માટે વપરાય છે અને તેની પાછળનું કારણ શું છે, તે અહીં વિચારણું છે આ નિરુક્ત શાસ્ત્રનો વિદ્યાર્થીને પરિચય થાય અને તે દ્વારા લૌકિક સંસ્કૃતમાં વપરાતા નામપદોનું નિવર્તન કરતા શીખે તે ઉદ્દેશ અહીં પાઠ્યક્રમમાં રાખ્યો છે.

UNIT – 1 નિરુક્તમ્(નિયતાંશઃ) પ્રથમાધ્યાયઃ (પ્રારમ્ભતઃ નિપાતાર્થપર્યન્તમ્) 13

UNIT – 2 નિરુક્તમ્(નિયતાંશઃ) પ્રથમાધ્યાયઃ (તત્ર નામાનિ આખ્યાતજાનિ .. ઇત્યતઃ અધ્યાયસ્ય સમપ્તિપર્યન્તમ્) 12

UNIT – 3 નિરુક્તમ્(નિયતાંશઃ) દ્વિતીયાધ્યાયસ્ય પ્રથમપાદઃ (નિર્વચનના સિદ્ધાન્તો) 13

UNIT – 4 નિરુક્તમ્(નિયતાંશઃ) દ્વિતીયાધ્યાયઃ (અથાતોનિક્રમિષ્યામઃ | ગોઃ ઇતિ પૃથિવ્યાઃ નામધેયમ્ | ... ઇત્યતઃ અધ્યાયસ્ય સમપ્તિપર્યન્તમ્ - આ ભાગમાંથી માત્ર નિર્વચન જ ભણવાના છે.) 12

અભ્યાસક્રમના મુદ્દાઓ - વેદાંગ સાહિત્યનો પરિચય , નિઘંટુનો પરિચય , યાસ્કના મતે પદોના પ્રકારો, આખ્યાત લક્ષણ , નામ લક્ષણ , ઉપસર્ગોનું વાચકત્વ કે ધોતકત્વ, નિપાતના અર્થ, કર્મોપસંગ્રહનો અર્થ , નામોનું આખ્યાતજત્વ, નિરુક્તનાં પ્રયોજનો, મન્ત્રનર્થકયવાદ, પડભાવવિકારો, નિર્વચનનાં સિદ્ધાંતો અને વિવિધ નિર્વચનો - ઇત્યાદિ.

-- સંદર્ભ ગ્રન્થ --

1. નિરુક્તમ્ (દુર્ગવૃત્તિસહિતમ્ - સં. પ્રો. વસન્તકુમાર મ. ભટ્ટ સરસ્વતી પુસ્તક ભંડાર, અમદાવાદ).
2. નિઘંટુ અને નિરુક્ત - સં. પ્રો. એ. ડી. શાસ્ત્રી અને પ્રો. રાજેન્દ્ર નાણાવટી..
3. નિરુક્તમ્ - સં. વી. કે. રજવાડે, આનન્દાશ્રમ ગ્રન્થાવલી, પૂના.
4. નિરુક્તમ્ - સં. આચાર્ય વિશ્વેશ્વર , કાશી.
5. નિરુક્તમીમાંસા - પ્રો. શિવનારાયણ શાસ્ત્રી.
6. Etymologies of yaska – by siddheshwar varma, vvir, Hoshiyarpur.

R M Patel

M.A. Sem-III

પેપર ૧૩

અભિલેખવિદ્યા – શિલાલેખ

ABHILEKHVIDHYA – EPIGRAPHY

CCT – 09

CREDIT – 04

CORE COURSE

કુલ ગુણ ૫૦

નિર્ધારિત કૃતિ - (જૂનાગઢ સ્થિત) સ્કંદગુપ્ત તથા રુદ્રાદામન ના શિલાલેખો

ઉદ્દેશ - અભિલેખ શું છે, તે ભારતીય પ્રાચીન ઇતિહાસની જાણકારી માટે કેવી રીતે ઉપયોગી બને છે, અભિલેખો દ્વારા કેવી રીતે હજારો વર્ષનો ઇતિહાસ સુરક્ષિત કરવાનો પ્રયત્ન કરવામાં આવતો હતો ઇત્યાદિ બાબતોની સાથે અભિલેખોના ભાષાકીય, સાંસ્કૃતિક, રાજકીય અને ઐતિહાસિક અધ્યયનની રીતિનું વિદ્યાર્થી જ્ઞાન મેળવી શકે તેવો અહીં ઉદ્દેશ રખાયો છે.

UNIT – 1 અભિલેખવિદ્યા - શિલાલેખનો પરિચય	13
UNIT – 2 સ્કંદગુપ્ત તથા રુદ્રાદામન ના શિલાલેખો(અનુવાદ)	12
UNIT 3- સ્કંદગુપ્ત નો શિલાલેખ (ઐતિહાસિક, રાજકીય અને સાંસ્કૃતિક અભ્યાસ)	13
UNIT 4- રુદ્રાદામન નો શિલાલેખ (ઐતિહાસિક, રાજકીય અને સાંસ્કૃતિક અભ્યાસ)	12

અભ્યાસક્રમના મુદ્દાઓ - અભિલેખનું સ્વરૂપ, અભિલેખોનું મહત્વ, અભિલેખોની ભાષા અને લિપિ, નિર્માણરીતિ, અભિલેખોમાં નિહિત ઇતિહાસ, સામાજિક પરિસ્થિતિ અને રાજકીય સ્થિતિ અને અભિલેખોના લખાણના વાંચનની રીતિ, લેખના અર્થઘટનની પદ્ધતિ, અભિલેખના આધારભૂત દ્રવ્ય (પથ્થર અને તામ્રપત્ર, મુદ્રાઓ આદિ) - વગેરે.

-- સંદર્ભ ગ્રંથ --

1. સ્કંદગુપ્તનો શિલાલેખ (ગુજરાતી અનુવાદ) સં ડો. ભારતીબહેન શેલત, સરસ્વતી પુ. ભંડાર, અમદાવાદ
2. રુદ્રાદામન નો શિલાલેખ (ગુજરાતી અનુવાદ) સં ડો. ભારતીબહેન શેલત, સરસ્વતી પુ. ભંડાર, અમદાવાદ
3. પ્રાચીન ભારતીય અભિલેખ - સં. પં. ગૌરીશંકર ઓજા, चौखम्बा, वाराणसी
4. અભિલેખ વિદ્યા - લે. પ્રો. હરિપ્રસાદ શાસ્ત્રી, યુનિ. ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ, અમદાવાદ
5. selection from Sanskrit inscriptions – by D. B. , New Delhi , 1977

P. M. Patel

M.A. Sem-III
પેપર ૧૪ (એ)
અલંકાર શાસ્ત્ર
SANSKRIT POETICS

ECT – 03.01

CREDIT – 04

ELECTIVE PAPER

કુલ ગુણ ૫૦

નિર્ધારિત કૃતિ - ધ્વન્યાલોક: (નિયતાંશ:) તથા કાવ્યમીમાંસા (નિયતાંશ:)

ઉદ્દેશ - સસકૃત કાવ્યશાસ્ત્રીય પરંપરાનો પરિચય કરાવી અલંકારશાસ્ત્રના અભ્યાસ તરફ વિદ્યાર્થીઓને પ્રેરિત કરવાનો અહીં ઉદ્દેશ્ય છે. સસકૃતસાહિત્યમાં અલંકારશાસ્ત્રના અનેક સંપ્રદાયો છે. તે બધાનો પરિચય થાય અને તેમાં પ્રમુખ એવા ધ્વનિત્વથી વિદ્યાર્થી પરિચિત બને તે માટે આ પાઠ્યક્રમ વિચારવામાં આવ્યો છે. વળી કાવ્યપુરુષની કલ્પના કરીને જે રીતે કાવ્યની મીમાંસા કરવામાં આવી છે, તેની જાણકારી થાય, એ પણ અહીં લક્ષ્યમાં રાખ્યું છે.

UNIT – 1 ધ્વન્યાલોક: (નિયતાંશ:) પ્રથમોદ્ધોતસ્ય કારિકા ૧ ત: ૨૦	13
UNIT – 2 ધ્વન્યાલોક: (નિયતાંશ:) પ્રથમોદ્ધોતસ્ય કારિકા ૨૧ ત: ૫૨	12
UNIT – 3 કાવ્યમીમાંસા (નિયતાંશ:) અધ્યાય: ૩ કાવ્યપુરુષોત્પત્તિ:	13
UNIT – 4 કાવ્યમીમાંસા (નિયતાંશ:) અધ્યાય: ૫ વ્યુત્પત્તિ-કવિપાકા:	12

અભ્યાસક્રમના મુદ્દાઓ - અલંકારશાસ્ત્રનો પરિચય, અલંકારશાસ્ત્રનો ઉદ્ભવ અને વિકાસ, અલંકારશાસ્ત્રના પ્રસિદ્ધ આચાર્યો અને તેમની કૃતિઓ, વિવિધ સંપ્રદાયો, આનન્દવર્ધનની વિશેષતા, ધ્વનિવાદનો પરિચય, ધ્વનિવાદના પ્રેરક તરીકે વૈયાકરણો, ધ્વન્યાલોકની નિયત કારિકાઓનો વિમર્શ, કાવ્યમીમાંસાનું વિષયવસ્તુ, રાજશેખરની અન્ય કૃતિઓ, કાવ્યપુરુષની ઉત્પત્તિને લગતા વિવિધ વિષયો, વ્યુત્પત્તિની વ્યાખ્યા અને કવિપત્ની વિચારણા વગેરે.

--સંદર્ભ ગ્રંથ --

1. ભારતીય કવ્યશાસ્ત્ર કિ ભૂમિકા - લે. ડો. નાગેન્દ્ર, દિલ્લી
2. ધ્વન્યાલોક: (ગુજરાતી અનુવાદ વિવરણ સાથે) સં. પ્રો. તપસ્વી નાંદી, સરસ્વતી પ્રકાશન, અમદાવાદ.
3. કાવ્યમીમાંસા (ગુજરાતી અનુવાદ) - પ્રો. હર્ષદેવ માધવ, રમેશ શુક્લ, પાર્શ્વપ્રકાશન, અમદાવાદ.
4. કાવ્યમીમાંસા - પ્રો. રસિકલાલ ત્રિપાઠી, યુનિ. ગ્રંથનિર્માણ બોર્ડ, અમદાવાદ.
5. કાવ્યમીમાંસા - પ્રાચ્યવિદ્યામન્દિર, વડોદરા.
6. History of Sanskrit Poetics- by S. K. De.

D M Patel

M.A. Sem-III

પેપર ૧૪ (બી)

વેદાંતશાસ્ત્ર

VEDANT PHILOSOPHY

ECT – 03.02

Credits - 04

ELECTIVE PAPER

TOTAL MARKS- 50

નિર્ધારિત કૃતિ - શ્રીરામાનુજાચાર્યકૃતં બ્રહ્મસૂત્રશ્રીભાષ્યમ્ (નિયતાન્શઃ)

ઉદ્દેશ - ભારતની ભવ્ય દર્શન - તત્વજ્ઞાનની પરંપરાનો પરિચય કરાવવો, તત્વજ્ઞાનની પરંપરાનો એક મહત્વના આચાર્ય શ્રી રામાનુજના સિદ્ધાંતોનો પરિચય કરાવવાનું લક્ષ્ય છે. એ સાથે અન્ય આચાર્યોના તાત્વિક વિચારોનો તુલનાત્મક અભ્યાસ કરે અને તે આવા પ્રકારના તુલનાત્મક અભ્યાસ તરફ પ્રેરાય એવું પણ અહીં લક્ષ્ય રાખવામાં આવ્યું છે.

Unit – 1 બ્રહ્મસૂત્રશ્રીભાષ્યમ્ (નિયતાન્શઃ) 1.1.1. પરિચ્છેદ્ 1, 2, 7, 10 (ચાર પરિચ્છેદ્) 13

Unit - 2 બ્રહ્મસૂત્રશ્રીભાષ્યમ્ (નિયતાન્શઃ) 1.1.1. પરિચ્છેદ્ 12, 16, 18, 21 (ચાર પરિચ્છેદ્) 12

Unit – 3 બ્રહ્મસૂત્રશ્રીભાષ્યમ્ (નિયતાન્શઃ) 1.1.1. પરિચ્છેદ્ 28, 29, 48, 58 (ચાર પરિચ્છેદ્) 13

Unit – 4 બ્રહ્મસૂત્રશ્રીભાષ્યમ્ (નિયતાન્શઃ) 1.1.1. પરિચ્છેદ્ 67, 68, 75, 84 (ચાર પરિચ્છેદ્) 12

અભ્યાસક્રમના મુદ્દાઓ - બ્રહ્મસૂત્રની રચના અને તેમનું સ્વરૂપ, બ્રહ્મસૂત્ર ઉપરનાં ભાષ્યો, તેમાં આવતાં અધિકરણોના લક્ષણો, બ્રહ્મસૂત્રનું અનુબંધ ચતુષ્ટય, રામાનુજાચાર્યના પ્રમુખ સિદ્ધાંતો, સ્મૃતિપાટનું વિષયવસ્તુ, શંકરાચાર્ય અને અન્ય આચાર્યોના મતો સાથે તુલના - સમીક્ષા, રામાનુજાચાર્યનું મહત્વ, તેમનું પ્રદાન, નિયતઅંશના ભાષ્યનું અર્થઘટન, સંદર્ભો અને સમીક્ષા - ઇત્યાદિ.

-- સંદર્ભ ગ્રંથ--

1. શ્રીભાષ્ય (ગુજરાતી અનુવાદ) સં. ગૌતમ પટેલ, સંસ્કૃત સાહિત્ય અકાદમી, ગાંધીનગર.
2. શ્રીભાષ્ય - સં સુદર્શન વ્યાસ, ભારતીય વિદ્યા પ્રકાશન, દિલ્લી.
3. THE BRAHMASUTRAM, by – S. Radhakrishnan, London.
4. History of Ramanujacharya – by K.D. Bhardvaja.

R M Patel

M.A. Sem-III

પેપર - ૧૪ (સી)

ધર્મશાસ્ત્ર

DHARMASHASTRA

ECT - 03.03

Credits-04

ELECTIVE PAPER

TOTAL MARKS-50

નિર્ધારિત કૃતિ - ગૌતમધર્મસૂત્ર (નિયતાન્શઃ) પ્રથમ-દ્વિતીયપ્રશ્નો

ઉદ્દેશ - ભારતીય પ્રાચીન ધર્મશાસ્ત્રમાં પ્રથમ સૂત્ર ગ્રંથો આવે છે અને તે પછી પદ્યગ્રંથો આવે છે. આ બંને પ્રકારનાં ધર્મશાસ્ત્રીય ગ્રંથોનો અભ્યાસ આવશ્યક છે. સ્મૃતિગ્રંથોમાં જેમ મનુસ્મૃતિનું પ્રમુખ સ્થાન છે, તેમ સૂત્રગ્રંથોમાં ગૌતમધર્મસૂત્રનું મહત્વપૂર્ણ સ્થાન છે. અહીં જે વિષયોનો સંગ્રહ થયો છે, તેનાથી વિદ્યાર્થીઓ પરિચિત થાય અને સૂત્રશૈલીની ખૂબીઓને પણ જાણે એ ઉદ્દેશ્યની પુર્તિ માટે આ પાઠ્યક્રમ વિચારાયો છે.

Unit - 1 સૂત્ર શૈલીમાં રચાયેલા ધર્મશાસ્ત્રીય ગ્રંથોનો પરિચય (કર્તા, સમય અને વિષયવસ્તુ)

તથા ગૌતમધર્મસૂત્ર (નિયતાન્શઃ) પ્રથમપ્રશ્નાન્તર્ગતાનિ 1 ત: 6 સૂત્રાણિ 13

Unit - 2 ગૌતમધર્મસૂત્ર (નિયતાન્શઃ) પ્રથમપ્રશ્નાન્તર્ગતાનિ 7 ત: 36 પર્યન્તાનિ સૂત્રાણિ 12

Unit - 3 ગૌતમધર્મસૂત્ર (નિયતાન્શઃ) પ્રથમપ્રશ્નાન્તર્ગતાનિ 37 ત: 66 પર્યન્તાનિ સૂત્રાણિ 13

Unit - 4 ગૌતમધર્મસૂત્ર (નિયતાન્શઃ) દ્વિતીયપ્રશ્નાન્તર્ગતાનિ 1 ત: 31 સૂત્રાણિ 12

અભ્યાસક્રમના મુદ્દાઓ - ધર્મશાસ્ત્રીય સૂત્રગ્રંથોનો પરિચય, તેમાં સમાવિષ્ટ વિષયવસ્તુનો પરિચય, સૂત્રગ્રંથોનું કર્તૃત્વ અને કાળ, સ્મૃતિગ્રંથો ઉપર તેમની અસર, ગૌતમધર્મસૂત્રના નિયત સૂત્રોનું અર્થઘટન અને પરિશીલન, તેમાં સમાવિષ્ટ પારિભાષિક શબ્દોનું વિવરણ - ઇત્યાદિ.

-- સંદર્ભ ગ્રંથ--

1. ગૌતમધર્મસૂત્ર (ગુજરાતી અનુવાદ) સં. દશરથભાઈ વેદિયા, અમદાવાદ.
2. ગૌતમધર્મસૂત્ર (મસ્કરિભાષ્યસહિત) - સં. ડો. વેદમિત્ર, નईદિલ્લી.
3. ધર્મશાસ્ત્ર કા ઇતિહાસ - પી. વી. કાળે
4. ધર્મસૂત્રકાલીન ભારત, પ્રકા. રાષ્ટ્રીય પ્રકાશન , નई દિલ્લી.

P. M. Patel

M.A. Sem-III
પેપર - ૧૫
પુરાણ અને ઇતિહાસ
PURAN & ITIHAS (HISTORY)

ICT - 02

Credits - 04

INTER /MULTI DISCIPLINARY COURSE - 2

TOTAL MARKS - 50

નિર્ધારિત કૃતિ - કૌટિલ્ય-અર્થશાસ્ત્રમ્ (નિયતાન્શઃ)

ઉદ્દેશ- પ્રાચીન ભારતીય સંસ્કૃત સાહિત્યમાં અર્થશાસ્ત્રનો આશય રાજનીતિવિષયક છે. આવા ગ્રંથોમાં કૌટિલ્ય રચિત અર્થશાસ્ત્ર મહત્વનું છે. પૂર્વાચાર્યોના મતોનાં સંગ્રહની સાથે પોતાના પુખ્ત મતોથી સમૃદ્ધ આ અર્થશાસ્ત્રનો અભ્યાસ ધર્મશાસ્ત્ર અને ઇતિહાસ ના વિદ્યાર્થીએ કરવો જ જોઈએ, એવા વિદ્વાનમાન્ય મતને અનુસરીને આ પાઠ્યક્રમ વિચારવામાં આવ્યો છે.

Unit - 1 કૌટિલ્ય-અર્થશાસ્ત્રમ્ નો પરિચય (કર્તા, સમય અને વિષયવસ્તુ, આંતરિક પ્રકરણો અને ગ્રંથનું મહત્વ)	13
Unit - 2 કૌટિલ્ય-અર્થશાસ્ત્રમ્ (નિયતાન્શઃ) અધ્યાય 1 તઃ 5 પર્યન્તમ્.	12
Unit - 3 કૌટિલ્ય-અર્થશાસ્ત્રમ્ (નિયતાન્શઃ) અધ્યાય 6 તઃ 10 પર્યન્તમ્.	13
Unit - 4 કૌટિલ્ય-અર્થશાસ્ત્રમ્ (નિયતાન્શઃ) અધ્યાય 11 તઃ 15 પર્યન્તમ્.	12

અભ્યાસક્રમ ના મુદ્દાઓ - અર્થશાસ્ત્રનો પરિચય, તેમાં સમાવિષ્ટ વિષયો, અર્થશાસ્ત્ર એક રાજનીતિશાસ્ત્ર તરીકે, અર્થશાસ્ત્રનો ઇતિહાસ, મહાભારતાદિની સાથે તેનો સંબંધ, અર્થશાસ્ત્રના કર્તા અને તેનો રચનાકાળ, કૌટિલ્ય અર્થશાસ્ત્રના તે તે અધ્યાયોમાં આવતા આચાર્યો, વિષયો, વિવિધ મતોનું તુલનાત્મક અને સમીક્ષાત્મક અધ્યયન, નિયતાંશનો અનુવાદ તથા વિવરણ.

--સંદર્ભ ગ્રંથ--

1. કૌટિલ્યનું અર્થશાસ્ત્ર (ગુજરાતી અનુવાદ) - પ્રો. બંસીધર ઉપાધ્યાય, અમદાવાદ.
2. કૌટિલ્યનું અર્થશાસ્ત્ર (ગુજરાતી) - સંસ્કૃત સાહિત્ય અકાદમી, ગાંધીનગર.
3. કૌટિલ્યકૃતમ અર્થશાસ્ત્રમ્ - સં. પ્રો. આર. પી. કાન્ગલે, મોતીલાલ બનારસીદાસ, દિલ્લી.
4. ધર્મશાસ્ત્ર કા ઇતિહાસ - પી. વી. કાળે.
5. કૌટિલ્ય-અર્થશાસ્ત્રમ્ - સં. ટી. ગણપતિ શાસ્ત્રી (સટીકમ્).

D M Patel